

2. Az ügyfélről tudomásunkra jutott információkat bizalmasan kezeljük.

Mi a teendő, ha tudomásunkra jut, vagy felmerül a gyanúnk, hogy az ügyfél tevékenysége ütközik a közbiztonsággal?

3. Minden használóval azonosan bánjunk.

Hogyan biztosítsuk az egyenlő elbánást (pl. a szolgáltatott információk mennyiségét és a kért térítést tekintve), ha egymás után többen bíznak meg ugyanazzal a feladattal?

4. Az információkat csak publikált forrásokból, illetve becsületes módszerekkel szerezzük be.

Ne tegyünk közzé bizalmas információt!

Ne folyamodjunk vesztegetéshez, kémkedéshez, számítógépes bűnözéshez stb.!

5. Mindig hivatkozzunk forrásainkra.

Kivételt képez, ha az információszolgáltató ennek az ellenkezőjére kér, illetve az idézett dokumentumot csak korlátozott mennyiségben állították elő, ezért nem ésszerű szélesebb közönség figyelmét felhívni rá.

6. Amikor csak lehetséges, győződjünk meg a szolgáltatott információk pontosságáról, származási forrásának hitelességéről, és jelezzük, hogy mennyire megbízhatóak.

Ne hivatkozzunk olyan forrásokra, amelyeket nem ellenőriztünk, vagy nem vettünk kézbe!

Ha valamely forrással kapcsolatban kétségeink vannak, kérdezzük meg az ügyfelet, kívánja-e, hogy felhasználjuk.

7. Mindig védelmezzük az információ szabadságához való jogot az információhoz való hozzáféréssel és a harmadik fél számára való közzétételével összefüggésben.

Kiszolgáltathatunk-e értékes és költségesen beszerezhető információt egy ügyfélnek és versenytársának?

Mi a teendő a bizalmas kormányzati információkkal?

Hogyan járunk el az erkölcsöt sértő információkkal?

8. Ne cenzúrázzunk vagy titkoljunk el információkat, hacsak a törvény úgy nem kívánja; akkor sem, ha eljárásunk ellentétben áll az egyetemes emberi jogokkal.

Hogyan biztosítható a kiegyensúlyozott állomány?

A számítógépen tárolt információk megváltoztatása is félrevezetésnek vagy cenzúrázásnak számít!

9. Kövessük nyomon a katalógusok változásait, különösen a számítógépes nyilvántartások esetén, amennyiben a változások figyelmen kívül hagyása a későbbi munkát értelmetlenül megnehezíti.

Itt az integritás szokásos szabályainak alkalmazásáról van szó, ami nagyon bonyolult dolog.

10. Gondoskodjunk róla, hogy az adatbázisba bevitt vagy a használónak szolgáltatott információ pontos és teljes legyen, megfelelően megjelenítve.

Rendkívül etikátlan például ellenőrizetlen, félrevezető és téves információk elhelyezése az Interneten.

11. Mindig törekedjünk a lehető legjobb minőségre; ennek csak bizonyos, szerződésből fakadó (pl. időbeli) korlátozások szabhatnak határt.

Az ügyfél érdekében biztosítsuk a rendelkezésre álló legjobb források és technikák használatát.

Vegyünk részt folyamatos képzésben a korszerű ismeretek elsajátítása érdekében.

Szükség esetén az ügyfelet küldjük tovább oda, ahol megfelelőbb szolgáltatásokat vehet igénybe (forrástájékoztató).

12. Nem juthatunk személyes előnyhöz az ügylet során megszerzett információk révén.

/HILL, M.: Facing up to dilemmas: conflicting ethics and the Modern Information Professional. = FID News Bulletin, 47. köt. 4. sz. 1997. p. 107–117./

(Hegyközi Ilona)

Orosz vélekedés az információs társadalom kialakulásáról

Az információs társadalom emlegetése világszerte politikusi divat lett: alig van olyan valamirevaló politikai rendezvény, ahol ne esnék róla szó. Persze: a legfejlettebb országok kormányai gyakorlatilag is megtesznek mindent minél előbbi beköszönte, pontosabban szólva, szinte hónapról hónapra megfigyelhető fejlődése érdekében. E fejlődés előfeltételei mozgatója az információs és telekommunikációs technológiák (ITT) lélegzetelállító gyorsasággal folyó tökéletesítése.

Az információs társadalomba való átmenetben két össztársadalmi kérdés vetődik fel különös súllyal. Az egyik úgy szól, hogy miként alakul ebben a „szép új világban” a foglalkoztatottság kérdése. Teremtődnek (teremtődhetnek)-e benne új munkahelyek, avagy a meglévők túlnyomó része is megszűnik. A második pedig (mondhatni: az első folytatásaként) így: mi lesz a demokráciával, az egyenlőséggel. Megmaradnak-e a fejlett és az elmaradt társadalmak, a szegények és a gazdagok, illetve az öregek és a fiatalok ellentétei.

A legújabb és szüntelenül tökéletesedő ITT-ben nemcsak az általuk előidézhető veszélyek vannak „bekódolva”, hanem bizonyos „jótétemények” is. Úm.:

- A különféle információkhoz való szinkron hozzáférés lehetősége gyarapítja az állampolgári jogokat.
- Megnyílik annak lehetősége, hogy az állampolgár részt vegyen a politikai döntésekben, illetve az államhatalom ellenőrzésében.
- Lehetővé válik mindenki számára az „információkészítés” a hagyományos „információfelhasználás” mellett.
- Biztosítható a magánélet védelme, illetve a személyi üzenetek és kommunikációk anonimitása.

Ahhoz azonban, hogy a lehetőségekből valóság legyen, a jelenlegi átmeneti szakaszban különösen fontossá válik az egyes államok információpolitikája. Ennek egyfelől az átmenet nehézségeinek leküzdését kell elősegítenie, másfelől pedig lehetővé tennie a nemzeti információkészletek optimális hasznosítását. Nem kevésbé fontos az információipar ösztönzése. E tekintetben az USA áll az élen, őt Szingapúr, Hongkong és Malajzia követi. Az európai államok közül Nagy-Britannia a 15., az NSZK pedig 19. a rangsorban. A többi jóval hátrább található.

Az állami információpolitika alapvető feladata a törvényhozás-jogszabályozás, amelynek az alábbi vonatkozásokban kell megnyugtató helyzetet teremtenie:

- a személyi adatok védelme;
- a számítógépi programok, szerzői és a vele összefüggő jogok védelme;
- az adatbázisok védelme;
- az elektronikus, számítógépi és telematikai dokumentumok jogi „erejének” és használhatóságának elismerése;
- a számítógépi ellenaktusok szabályozása;
- az elektronikus csere szabályozása;
- processzuális törvények hozása;
- a telekommunikációs eszközökkel kapcsolatos jogszabályozás az újdonságként fellépő liberalizmus jegyében.

Ez a törvényhozó-jogszabályozó munka a fejlett államokban máris folyik, amit mi sem bizonyított jobban, mint hogy az elmúlt évtized alatt az USA-ban 250 telekommunikációt, rádióadást, műholdszugárzást, nemzetközi kommunikációs és információpolitikát, könyvtár- és levéltárpolitikát, az informá-

ció bizalmas voltát garantáló jogot, a számítógépi vétségek kiszűrését és a számítógépi biztonságot, a szellemi tulajdonjogot, a képzés információs aspektusait, a termelés korszerűsítését, a szövetségi információvagyon hasznosításának és a kormányzati információs rendszerek irányításának módját szabályozó törvény született, továbbá 1985-ben és 1986-ban kb. 500 további alacsonyabb rendű jogszabály.

Ugyancsak eminens állami információpolitikai tennivaló az információtermés és szolgáltatások piacának szabályozása, amibe beleértendő a technológiai progresszióra, az innovációs és beruházási folyamatokra, az információs terület privatizálására történő ráhatás is. Itt a következőkről van szó: a konkurencia fennmaradásának biztosítása, harc a monopóliumot célzó törekvések ellen. S mindezt úgy kell megtenni, hogy ne kelljen a progresszió akadályait leküzdenie. Tehát az állami piacsabályozásnak különösen kiegyensúlyozottnak kell lennie. Eközben azonban más és más megközelítések lehetségesek. Így pl. az USA-ban az innováció támogatása lennől fölfelé, az egyes testületek felől történik, addig a japánoknál fentről lefelé. Azonban akár így, akár úgy, a két említett államnak a világméretű információs versenyben hatalmas előnye van az európai államokkal szemben. Noha az EK törekszik ennek az előnynek zsugorítására, egyes tagjainak akadékoskodása késlekedéseket von maga után.

Az információs terület privatizálását illetően megint csak az USA és Japán jár az élen, de jó időben Nagy-Britannia is csatlakozott hozzájuk. Az eredmények, akár a magánosított hálózatok szolgáltatásainak minőségét, mennyiségét és árait nézzük, lenyűgözőek.

És a referált cikk zárómondata: „Ily módon azok az államok, amelyek élenjáró helyre aspirálnak a világméretű együttélésben, hatékony nemzeti információpolitikát tartoznak kimunkálni és megvalósítani, miközben ezt az új demokratikus társadalmi típus, az információs társadalom felé történő átmenet biztosításában az állami irányítás prioritást élvező feladataként tartoznak kezelni.”

/NIŠNEVIČ, Ű. A.: Informacionaâ politika kak kompleksanaâ problema aktualizaciâ gosudarstvennogo upravljenâ. = Naučno-tehničkaâ Informaciâ, 1. ser. 1. sz. 1998. p. 10–15./

(Futala Tibor)